



UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Floremundi Raemundi V. Cl. Olim Consiliarii Regis
Galliarvm Ex Calviniano Catholici Synopsis Omnium hujus
temporis Controversiarum tam inter Lutheranos,
Calvinistas quam alios plurimos. Sive Historia ...**

Raemond, Florimond de

Coloniae Agrippinae, 1655

V. Volaeus Cardinalis diuortij inter Henricum & Catharinam auctor.

urn:nbn:de:hbz:466:1-10880

peris, restabat, ut vehementi aliquo tribulationis igne probaretur. is enim instar Lydii lapidis est illis, qui divino amore tacti, servitio Dei totos sese devoverunt.

Rex tam ardens Religionis studium, & tam indefessam sanctissimorum exercitiorum continuationem probabat quidem admirabaturque; sed ipse interim voluptatibus suis atque luxui indulgebat. Nec sine fructu: nam ex Elifabeta Blunta al. Bloncia genuit filium Henricum Fitzrei Comitum Noringhamiæ, quem Somersfetti al. Richmondæ Ducem creavit. [a] Mariam verò filiam, regio splendore educatam, & in disciplinam nobilissimæ sanctissimæque feminæ Margariæ Sarisberiensis Eduardi regis quarti ex fratre neptis, Reginaldi Poli matri, traditam, jam grandiusculam, declaravit Britannorum, quos olim VVallos vocabant, Principem (qui populus & insulam primum occupavit, & ei nomen Britanniæ quo hodieq; utitur, imposuit. Nā Anglosaxonnes, in auxilium Britannorum adversus VVallos, hoc est, exteros, evocari, quum his devictis, animadvertent, nullo negotio se posse, pulsatis in quorum auxilium venerant, rerum dominos se ipsos constituere, arma in socios suos converterunt, subjugatosque, ut à veris Anglis distinguerentur, VVallos vocarunt.) In hanc ergo Provinciam, quæ ad occidentalem Insulæ oram, sub quatuor Episcoporum diocæsisibus, longè lateque distenditur, Maria ablegatur. Nam quod apud Germanos est Rex Romanorum & Delphinus apud Gallos, hoc idem est apud Anglos VValliæ Princeps. Mariæ nuptias multi Principes magnis studiis ambiebant: inter quos erant, & Scotiæ Rex, Carolus V. Imperator, & Franciscus I. Galliarum Rex, qui eam alteri ex filiis suis in uxorem petebat: habebat enim duos, Delphinum, & Aurelianensem Ducem. Quorum quum nimis tenera judicaretur ætas, Rex Franciscus seipsam obtulit Mariæ maritum. Neo Henricus abnuisit, si tamen Carolus Clementem Papam, quem eo tempore militum ipsius insolentia captivum tenebat, non dimitteret: nam bellum illi indicere cogitabat. Tandem Gallia abstulit præclarum hoc cimelium, in quod tot principes oculos animumque coniecerant, non forma ejus illecti tantum, sed capti desiderio amplissimi hujus Regni, cujus ad illam hæreditas pertinebat. Desponsa est ergo filio primogenito Regis Galliarum, peractisq; apud Grenuicū ceremoniis, justus est Eliensis Episcopus in Gallias trajicere, & de tam optata affinitate Regi congratulari.

Hinc facile apparet, quam constans apud omnes Principes Christianos fides ac sententia fuerit, de Catharinæ legitimis cum Henrico nuptiis; quum earum nuptiarum prolem, quæ non alia conditione, quam si legitima sit, regnandi jus in Angliâ cōsequi potest, tãto studio in conjugē experierint.

V. Henricus interea, suis moribus utens, nō minus perditæ, quā Catharina sancte vivebat. Eo tempore Thomas Volsæus cepit se in Regis gratiâ insinuare. cōformās actiones suas Regis actionibus, & à flagitiis ipsius minime alienus. Est hic modus Principibus placendi expeditissimus, favere illorū consiliis, & ad exsequutionē cupiditatū ipsorum maxime lubricarum, strenuam audacemq; operā navare. Sic olim Mithridatis aulici, ad imitationē domini sui, caput in alterum humerum deflexum gestabant: quod idem hujus quoq; Regis aulici factitabant. Volsæus igitur, vaser & carus homo, animum induxit, omnia assentari, nihilq; vel hiscere, nisi ad nutum sui Principis. *Humili loco natus, ad magna non pervenit nisi per animi abjectionem;* quippe quem captivū & maxime infamibus Principis sui libidinibus obnoxium fecerat. Quum primū in aulam irreplisset; Regis Sacellanus fuit: nec multo post, Richardus Vintoniensis Episcopi opera, regis elemosynis præfectus. Sed quod ad magnitudinē ejus magis adhuc aditum patefecit, hoc fuit, quod Tornaco apud Morinos in potestatem Henrici redacto, Tornacensis Episcopatus veltigalia ex Regis donatione cepit. Et hoc quidē initium illi fuit firmandæ nascens suæ fortunæ, quæ deinde solidū robur acquisivit, hac ratione. Post fructū Episcopatum reditum, etiam ipsi Episcopatus ad manus ipsius devoluti sunt, nimirum Lincolnensis, Dunelmensis, & Vintoniensis; tum autem Archiepiscopatus Eboracensis: atq; ita duobus maxime opimis Angliæ beneficiis fruebatur, Vintoniensi & Eboracensi: ut omnium locupletissimas Abbatis, in quas ubiq; terrarum involabat. Qui enim cupiditatū suarum servitio sese semel obtrinxit, numquam postea se extricare potest: *nec ulla est tam magna liberalitas, quæ hominū concupiscentias exsatiare queat: crescunt enim dum implentur.* Tantus erat blandientis fortunæ erga Volsæum favor, ut intra paucorū annorum spacium fieret & Cancellarius totius regni, & Cardinalis, & ad universum Angliæ regnum de latere Legatus. Eratq; exterorum Regum is erga hominē amor, ut Volsæum pensionibus suis ditare, donisq; & muneribus amicitia ipsius exābire, pro accepto beneficio interpretaretur.

[a] Henninges Geneal. parte 4.

Ipsè

Ipse Rex Henricus totus erat in ejus potestate, omnia pro illius arbitratu distribuens atque administrans. Tanta magnitudo homini contigit ab illo, qui facit omnia, ut eadem postmodum redigat in nihilum. Is hunc exaltavit, ut deprimeret alios, utque ille instrumentum esset alienae gloriae, & suo exemplo nos instrueret, quo pede incedendum sit in hoc mundo; quumque is, qui ad tantum fastigium ascenderat, ad extremum lapsus sit, intelligamus quam parum sperandum sit illis, qui vix à limine bonam fortunam salutarunt, & tenuia dumtaxat quaedam initia optatorum successuum assequuti sunt. Volsæus igitur, arrogantia atque ambitione turgens, non aliud jam aspirabat, nisi ut tiara caput suum redimiret, & sanctam sedem conscenderet. Quum animadverteret Carolus V. singularis prudentiae Princeps, posse hominem suis rebus magno esse usui, coepit eum suum facere, & comitate, tamquam ad inescandam ejus ambitionem commodissima, in suas partes pertrahere. Scribebat ipse manu sua ad Volsæum literas: subscribebatque in hæc verba: *Filius vester & cognatus Carolus*. Miseros, qui fumos, ventosque in aere pendentes venantur, quum sint ipsi magis etiam suspensi minusque stabiles, quam bona, quibus inhiant! quin & miseros Principes, qui, ut augeant triumphos suos, tot utuntur simulationibus dissimulationibusque, ad attrahendos nequissimos sceleratissimosque homines, qui suas factiones omni ratione juvent. Imperator spem fecit Volsæo (quæ tamen eum spes fecellit) si efficeret, ut Henricus Angliæ Rex perpetuum fœdus cum Cæsare coleret, Regemque Franciæ bello simul peteret, se ex altera parte effecturum, ut Volsæus, mortuo Leone decimo, fieret summus Pontifex. Implet Volsæus conditionem: sed expectatione sua excidit, idque magna cum Cæsaris laude. Is enim, Leone vita functo, de Volsæo ne per somnium cogitans quidem, Adrianum sextum, sanctissimæ vitæ hominem, Papatum creandum curavit. Quod quum Volsæus ægerime ferret, tempori tamen cedendum ratus, etiam Adriani mortem expectare decrevit. Sed & hic frustra fuit. Nam quum Carolus Franciscum I. in prælio Papiensi cepisset, atque ita eum in potestate haberet, quem regno exuere, ut suas ditiones auget, constitutum habuerat, Volsæi non magnam deinde rationem habuit: quumque ad ipsum scriberet, non aliud, quam nudum Caroli nomen subscriptionis loco apponebat. Quæ res ita

animum Volsæi exacerbavit, ut ex eo tempore ruinam Imperatori meditaretur, ruptoque, quod cum ipso coluerat, federe, ad hostes ejus transiret, & Christianissimi Regis partibus totus accederet.

Initium vindictæ suæ inde sumit, quod maxime erat ad manum. Nam quum intelligeret, Henricum Regem alieniore animo esse à Catharina (Nusquam est enim, ut proverbio dicitur, qui ubiq; est: quique amorem in multas dispersecit, tandem nullam amat) ad inurendam familiæ Imperatoris maculam, mare terræ ejus à regio thalamo cum ignominia penitus disjungendæ, consilium cepit. Quod animo agitans, Joannem Longlandum Lincolnensem Episcopum, qui Henrico erat à confessionibus compellat, prætexensque veneno suo bonum publicum, & salutem Regis, rationes exponit, ob quas illegitimum esset Regis matrimonium: tandem addit, ipsius esse, de remedio cogitare. Longlandus Volsæo contradicere non ausus, par esse responderet, ut prior Volsæus Regem hujus rei admoneat, ipsique ostendat, quam sit grave peccatum, Regem tam pernicioso matrimonio implicitum teneri, & germani fratris sui thalamum polluere. Volsæus cum Rege sermonem ea de re confert, cui Henricus aurem accommodasset, nisi eum rerinisset alicujus infamiæ metus. Longlandus qui Regi & cōscientiæ ejus familiaris esset, id saltem perit, ut doctorum sententiis exquirat. Annuix Rex haud difficile, jã dudum perturbatus Catharinæ, non ut duceret Margaritam Christianissimi Regis sororẽ, Ducissam Alenzoniã, id quod Volsæus merite agitabat: aliud enim consilia ejus spectabant. In examinanda hac causa quum annum integrum consilio suo insumisset, nihil tamen reperire potuit, super quod fundaret desiderium uxoris suæ dimittendæ, tam misere interim deperiens Annam Bolenam, ut non nisi per ipsam vivere videretur, nec quidquam desiderare præter ejus amplexus. *Est enim perniciosarum natura, ut nec normam patiantur nec mensuram*: morbi que leves initio tempore ingravescunt. Sic accidit huic Principi, qui quum sentiret morbum suum paulatim augeri, nova hac accessione penitus oppressus est. Vehementer instabat Volsæus, ut missis in Franciam Legatis Margaritam sibi in uxorem peteret, & repudiaret Catharinam. Posterius Rex habebat in votis, sed de priori agere differebat, dũ cognosceretur, possent fieri divortium. Videbatur enim res non parum difficultatis habere, quippe quæ tantis Theologis, quos Rex consuluerat, minime plana.

plura visa fuisset, quin & Iulius Pontifex à prædecessore suo impetratam dispensationem novâ Bullâ confirmaverat.

VI. Accidit eo tempore, ut ex Francia legati adessent, qui Mariam Walliæ Principem, Delphino antea promissam, Aurelianensi nunc Duci nuptû dari peccerent. Henricus, postquam Legatos magnifice accepisset, auctor fuit Volsæo, ut ipse Episcopo Tarbiensi, qui fuit Legatorum unus, negocium aperiret, non quidem Regis sed sui ipsius nomine, ut qui Francicam Anglicamque familias arctiore adhuc vinculo, per matrimonium Henrici cum sorore Regis Francisci, conglutinari summopere exoptaret. Volsæus cû Tarbiensi congressus, rem ita illi exponit privatim, tanquam si nullam, nisi ipsi soli, aperuisset. Episcopus à Volsæo circumventus, facileque persuasus, rem esse non ita magni negocii, in senatu Regis (ut fere Legati in iis, quæ ad Principum suorum utilitatem spectant, minime muti sunt) bellam orationem habet, & non quidem jam Valliæ Principissam petit, sed matrimonii inter Henricum & Margaritam Francicam mentionem proponit: utque matrimonium illud, quo jam rex tenebatur, illegitimum esse probaret, mille mendacia verbis suis admiscet. Rex, tanquam si ea res sibi nova, atque antehac inaudita ad aures accideret, attonito similis, ægre ferre se simulat, quod controversia super ea removeretur: tamen, ut conscientiam suam, majoribus, quam hoc erat, onerata crimini- bus, exoneraret, deliberandum amplius censer, certus nihilominus apud seipsum, progredi ulterius, si quos in consilium prius adhibuerat, idem adhuc sentirent.

Dum hæc in Anglia geruntur, non longè absuit Romæ excidium. Decreverat Carolus Bourbonius crudelius eam tractare, quam olim fecerunt veteres Galli: & nisi Deus ejus conatibus obstisset tum, quum sacra moenia tormentis quateret, flamma & sanguine totam replevisset. Nun- tiatur in Angliam, Papam Clementem VII. captivum teneri. Quâ arrepta occasione Cardinalis Volsæus Regem monet, ut triumphos suos au- geat, quumque scripto adversus Lutherum libro de septem Sacramentis, titulum Defensoris fidei sibi jam acquisiverit, gloriam istam nova gloria accumularet, Pontifice, quem Imperator captivum teneret, ex tam præsentis discrimine erepto. Rex, consilium istud sibi emolumento futurum ratus, sperabat, ita se posse suo sumptu Ro-

manum Pontificem sibi demereri, ut novum matrimonium contrahendi, uxoremque suam Cœnobio alicui includendi, facile veniam potestatemque sit obtenturus. Itaque sine mora Volsæum in Gallias cum trecentis aureorum millibus, & collegis duobus mittit. Volsæo mandata quædam occulta seorsim dat ad Regem Franciscum I. perferenda, de divortio Catharinæ, de matrimonio cum Regis sorore, & de filiis ejusdem duobus ex Cæsaris manu eripiendis. Lætus legatione Volsæus, mare trajicit. Sed dum Calæti agit, novas ab Henrico literas accipit, ut ne ullum de novo matrimonio cum Regis Galliarum sorore ineundo verbum faceret, sed tantum de reliquis articulis. Vehementer indignabatur Volsæus, videns prohibitum sibi esse, quod omnium maxime in votis habebat. Erat enim illa propositum, per novas illas nuptias Regem Christianissimum totum sibi obstringere atque obligare, ut eo deinde contra Imperatorem uteretur. Legationem nihilominus confecit: cujus is fuit successus, quem Rex volebat, quemadmodam infra à nobis dicetur.

HENRICVS VIII. PETIT A PONTIFICE:

judices qui de divortio cognoscant, qui dati mox revocantur. Volsæus gratia regis excidit.

CAPUT SECUNDUM.

ARGVMENTVM.

- I. *Annæ Bolenæ natales & mores.*
- II. *E. Francia revertens, singularem castitatem simulat.*
- III. *Quibus artibus Volsæus Cardinalis divortium inter Henricum & Catharinam apud Pontificem procurare conatus sit.*
- IV. *Novi à Pontifice judices qui de divortio Henrici regis cognoscant, constituuntur. Laurentius Campagus & Thomas Volsæus Cardinales.*
- V. *Campegii Cardinalis in Angliam profecti, cum Rege congressus & colloquium.*
- VI. *Volsæus sententiam pronunciat, non accepta prius à S. Sede Apostolica potestate.*

I. **D**um Volsæus consiliis suis in Franciam abripitur, Henricus in Anglia defixus, aliud nihil animo versat, nisi cædiam Reginæ, & Annæ Bolenæ amorē. In igne non tantum spectatur, quam